

Paddenstoelen in het Julianapark

In de herfst valt er op paddenstoelengebied weer veel te beleven, zo ook in het Julianapark in Hoorn langs het Markermeer.

Twee jaren geleden had ik nog geen flauw idee wat er zoal aan paddenstoelen in het park was te vinden totdat ik een online basiscursus paddenstoelen ging volgen via de Nederlandse Mycologische Vereniging (NMV) en Paddenstoelenonderzoek Nederland, in samenwerking met de Soortenacademie. Tijdens de 13 lesweken koos ik het Julianapark dichtbij huis uit om een deel van het benodigde veldwerk te doen. Ik was benieuwd wat voor soorten paddenstoelen daar te vinden waren. Al gauw besloot ik om er 2 jaren lang intensief op zoek te gaan om zo een beter beeld te krijgen van de voorkomende soorten.

Met nog een paar andere enthousiastelingen brachten we in die tijd zo'n 225 verschillende soorten op naam. En dat was zeker niet eenvoudig. Als beginner kost het tijd om de gevonden exemplaren goed te kunnen determineren. Je moet heel goed naar allerlei verschillende kenmerken kijken. Van zo'n 100 vondsten lukte het gewoon niet om de soort te bepalen.

Ik gebruikte apps als Obsidentify, Google lens en Picture mushroom om eerst een richting te krijgen van de soort die ik had gevonden. Soms gaven deze apps al goed aan om welke soort het gaat maar vaak was nader onderzoek nodig. Ik zocht naar informatie in boeken en verder op internet. Sinds kort gebruik ik daarbij ook een microscoop.

We vonden in 24 maanden soorten in de meest bijzondere vormen, kleuren, maten en ontwikkelingsfasen in alle delen van het park. Er waren exemplaren in elk seizoen, met een piek aan vondsten tussen half oktober en eind november. Ook kwamen we zeldzame soorten tegen waar liefhebbers uit andere delen van het land op afkwamen. Iedereen kan namelijk via de website waarneming.nl nagaan welke gevonden paddenstoelen er van het Julianapark zijn gemeld. Via de keuze Ontdek en dan Omgeving of Locatie kun je zien welke soorten er in een bepaalde periode zijn doorgegeven en waar die zijn gevonden. Via de link Route op de site kan elke liefhebber er dan zelf op een geschikt moment heen navigeren. Reuzehandig om leuke vondsten van anderen te kunnen bekijken in het veld.

Als een gemelde waarneming wordt goedgekeurd door een validator, komt de melding ook terecht op de website van verspreidingsatlas.nl. Daar vind je als je onder soortgroepen paddenstoelen kiest van elke soort een kaart van Nederland waarop je kunt zien waar die soort voorkomt.

Er zijn zeker veel meer soorten schimmels in het park te vinden. Die zijn we alleen nog niet tegengekomen of we zijn ons er nog niet van bewust waar we ze kunnen vinden. In Nederland alleen al zijn meer dan 5000 verschillende soorten paddenstoelen bekend. Het ontbreekt ons gewoon aan voldoende kennis, ervaring en menskracht om er meer op naam te kunnen brengen. Maar nog steeds komen we tijdens onze zoektochten tot nieuwe ontdekkingen en leren we bij.

In het park vonden we vooral paddenstoelen die dood hout opruimen (= saprotrofen). Ook vonden we soorten die parasiteren op een gastplant of gastboom (= parasieten).

Verder kwamen we paddenstoelen tegen die samenwerken met de wortels van bomen en planten (= symbionten). Je noemt die ook wel mycorrhizapaddenstoelen. De schimmel geeft in die symbiose water en voeding aan de boom of plant. De boom of plant geeft suikers terug aan de schimmel die deze niet zelf kan maken, maar wel nodig heeft.

Het is fascinerend om zoveel verschillende soorten te vinden en erachter te komen dat mycorrhizapaddenstoelen alleen samenwerken met bepaalde soorten planten of bomen. Zo vonden we bijvoorbeeld vuurmelkzwammen (zie de Fotobijlage hieronder) die alleen bij hazelaars groeien.

Er is een samenhang in de natuur waarvan we ons steeds meer bewust worden. Onder de grond zijn schimmels verweven met planten en bomen die als een soort *wood wide web* opereren. We komen er uit onderzoek steeds meer achter een grote diversiteit aan soorten paddenstoelen van belang is voor ecosystemen. Als je dan door het park loopt en daar de grootsheid van de natuur ervaart, kun je daar alleen maar verwondering en bewondering voor hebben.

Wat met wat veldwerk voor een cursus begon, is inmiddels uitgegroeid tot een hobby. Het bleek het begin van een doorlopende ontdekkingsstocht met voortdurend nieuwe leermomenten op een steeds breder terrein. Tijdens dit avontuur leerde ik andere enthousiastelingen kennen ook met een fascinatie voor de natuur. Ook had ik gesprekken met andere parkbezoekers die vaak nieuwsgierig waren wat ik daar allemaal aan het doen was.

Twee jaren geleden werd ik lid van de KNNV Hoorn, IVN West-Friesland en van de NMV. Om meer kennis te krijgen, ervaring op te doen en ook voor het sociale contact, ging ik mee met allerlei paddenstoelenexcursies waaronder die van de NMV-werkgroep Kop van Noord-Holland met Martijn Oud. Zo kwam ik in allerlei andere natuurgebieden met verschillende grondsoorten en met ook weer andere soorten paddenstoelen. Ook IVN West-Friesland heeft een paddenstoelenwerkgroep en gaat elk jaar vanaf september weer op pad naar allerlei gebieden onder leiding van Marco van der Lee. Dit seizoen ga ik ook graag met hen mee.

Ter illustratie zijn hieronder nog enkele foto's bijgevoegd van in het Julianapark gevonden paddenstoelen: 4 van afgelopen zomer en 4 van de afgelopen herfst.

En nu de natuur weer in. Ook naar andere plekken in de omgeving. Er is nog genoeg om te ontdekken. Wie weet, komen we elkaar ergens tegen. Tot ziens!

Dick Rood

Fotobijlage

4 vondsten van deze zomer

- Essenzwam (opruimer) een enorme houtzwam met meerdere consoles, ongeveer een meter lang en 65 cm breed
- Karbolchampignon (opruimer); één van de 96 soorten champignons van Nederland, giftig, herkenbaar aan een dubbele ring en de onderkant van de steel wordt geel.
- Platviltkorstzwam (opruimer): maakt een korst op de schors, in Nederland heb je de Kleinsporige en veel zeldzamere Grootsporige soort.
- Gele stekelkorstzwam (opruimer); een wasachtige, korstvormige paddenstoel met aan de bovenkant een fijn stekelig of tandachtig oppervlak.

Essenzwam

Karbolchampignon

Platviltkorstzwam

Grote stekelkorstzwam

4 soorten van afgelopen herfst

- Levertraanzwam (opruimer)
Deze plaatjeszwam dankt zijn naam aan de levertraangeur, het heeft een warme fluweelachtige roodbruine hoed en groeit op een strooisellaag.
- Vuurmelkzwam (samenwerker)
Mycorrhizapaddenstoel met hazelaars, is ook alleen maar in de buurt van hazelaars te vinden. Tussen de plaatjes vind je bij kneuzing wat melkachtige druppels zoal bij elke melkzwam.
- Grote bloedsteelmycena (opruimer)
Kleine plaatjeszwam die vaak in bundels te vinden is. Als je de steel of hoed beschadigt, komen er druppeltjes bloedrood sap tevoorschijn.
- Lila satijnvezelkop (samenwerker)
Leeft in groepen in symbiose met loofbomen. De hoed is voorzien van zijdeachtige, radiaire vezels.

Levertraanzwam

Vuurmelkzwam

Grote bloedsteelmycena

Lila satijnvezelkop